

NOGLE OPTEGNELSER OM SYDSJÆLLANDS FUGLE.

AF

ANDERS PEDERSEN.

Da de siden 1890 udkomne interessante Bøger om Sydsjællands Fugle har overset ganske enkelte Arter, og da Angivelse af enkelte andre Arters Forekomst ikke helt stemmer sammen med de Iagttagelser og Optegnelser, jeg i de sidste 30 Aar har foretaget, vilde jeg gerne gøre nogle Tilføjelser.

I nævnte Tid har jeg udstoppet over 3000 Fugle og Dyr for Beboerne i en stor Omegn¹, hvilket giver god Lejlighed til at lære Egnens Fugle og Dyr at kende.

KRIKAND (*Anas crecca*) er almindelig om Efteraaret, men jeg har aldrig truffet den ynglende. De »Krikænder« i Sommerdragt og de unge Fugle, jeg i Juli har modtaget, har altid været Atlingeænder

ATLINGEAND (*Anas querquedula*) yngler hvert Aar, ogsaa i Aar, i Bøgesø Sø og Lou Mose. I de milelange Moser, der fra Køng, Sværdborg og Lundby Sogne skyder sig langt her ind i Hammer Sogn, findes mange Par, hvis Reder, der er godt skjulte, almindelig indeholder fra 9 til 11 Æg.

SPIDSANDEN (*Anas acuta*) synes at brede sig; jeg har truffet den rugende paa Dybsø og i Køng Mose, sidstnævnte Sted ogsaa i Aar; i alle Tilfælde opholdt den gamle Han sig lige ved Siden af den rugende ♀.

SKEAND (*Anas clypeata*) ret almindelig i de nævnte store Moser talrigst i Lundby og Sværdborg Mose.

GRAVAND (*Tadorna cornuta*). Paa Kylløbækklitterne ved Hammer Sogns sydvestlige Hjørne yngler flere Par i 14—16 Grave, der beboes af mindst 3 Grævlinge-, 2 Ræve- og 1 Odderfamilie.

TAFFELAND (*Fuligula ferina*). 17 Maj i Aar saa jeg en gammel ♀, der sad i en Tørvegrav i Køng Mose og lod sig komme meget nær.

¹ Forf. er Ejer af Risegaard, Lou.

BRAMGAAS (*Anser leucopsis*). 30 April 1910 saa jeg en Sværm paa ca. 200 komme og sætte sig i Hammer Enghave; de var meget urolige og gjorde megen Larm; hele Tiden fløj Smaaflokke om i Luften, indtil op paa Dagen hele Skaren brød op og under et vældigt Spektakel kom trækkende ganske lavt ca. 50 m over mig; de fløj i en stor Bue, og Mellemrummet var helt udfyldt af V formede Smaaflokke; endnu efter at de var forsvundne, kunde deres skrattende Raab høres. Siden har jeg om For-aaret især først i Maj ofte set Flokke, hvis Træk gaar mere mod Nordøst end de fleste Gaasearters. I 1916 varede Trækket 2 Dage.

AGERHØNE (*Perdix cinerea*). Mange hvidbrogede Fugle forekommer her i Egnen.

GRAASTRUBET LAPPEDYKKER (*Podiceps griseigena*). Er ikke saa sjældent ynglende og ret almindelig For- og Efteraar. I en lille sølignende Mose tæt her ved Gaarden har 2 Par i mange Aar haft Rede og bliver i Yngletiden saa tamme, at man kan sejle tæt til dem; de 2 Par og flere kom ogsaa hertil i Aar, men drog snart igen bort, da Mosen nu er tørlagt.

STOR LAPPEDYKKER (*Podiceps cristatus*). Er heller ikke saa sjælden, som den faar Skyld for; jeg har truffet den med Unger i Snesere Sø og Glumsø Sø; fra sidstnævnte Sted har jeg i Maj og Juni modtaget over 10 gamle Fugle, hvoraf flere var gaaet i Fiskeruser og havde sat Livet til der; ogsaa Unger har jeg modtaget.

ENGSNARRE (*Crex pratensis*). Kan maaske kaldes faatallig, men er ingenlunde ustadig, da den høres hvert Aar, ogsaa i Aar, endog til langt ind i Juni. Bedst ses det, hvor almindelig den er, naar man om Høsten med Mejemaskinen hugger de sidste Omgange af en Kornmark, thi da tager hele Selskabet, gamle og Unger, Flugten, dels løbende dels flyvende; en Gang, August 1895, fangede jeg flere Unger, der, skønt de godt kunde flyve, alligevel skjulte sig i den afmejede Sæd.

VANDRIKSE (*Rallus aquaticus*). Yngler hvert Aar i Bøgesø Sø, Lou Mose og mange Steder. Som Bevis paa, hvor almindelig den er som ynglende, skal kun nævnes, at jeg 16 Maj 1910 paa Sværdborg Mose fandt 9 Reder med Æg godt skjulte under store Knivgræstuer.

TRAPPE (*Otis tarda*). 21 September 1909 blev en ♀ i smuk, nyfældet Dragt skudt i Hammerthorup her i Sognet af Parcel-list Jacob Larsen. Fuglen er senere kommet i Hr. E. Lehn Schiølers Besiddelse.

POMMERANSFUGL (*Eudromias morinellus*). Partikulier N. P. Nielsen, Næstved har meddelt mig, at denne Fugl saas paa Markerne almindelig for 30—40 Aar siden; nu ses den ikke; i hans Samling findes en Pommeransfugl i Efteraarsdragt, skudt ved Holsted pr. Næstved for over 30 Aar siden.

STOR KOBBERSNEPPE (*Limosa ægocephala*). Paa de store Moser yngler endnu ganske enkelte Par, hvis Unger 16 Juli almindeligvis kommer galt afsted, idet de flyver lige i Skuddet paa de Jægere, der ikke kender den. Den var før almindeligere.

RØDBRUN KOBBERSNEPPE (*Limosa lapponica*). I Gaardejer N. P. Madsens Samling i Faarup ved Lou findes et smukt Eksemplar, skudt paa Sværdborg Mose 1894.

SORTKLIRE (*Totanus fuscus*). Hos Gaardejer Fr. Larsen i Hammer findes 1 Eksemplar, skudt i en Mergelgrav for nogle Aar siden.

TREDÆKKER (*Gallinago major*). Paa Trækket sidst i August kan den ikke kaldes sjælden, især i Bøgesø Sø lige mellem Næstved og Præstø.

MOSETERNE (*Sterna nigra*). Den før saa store Koloni i Bøgesø Sø er nu ganske forsvundet; hertil har sikkert Lækatten bidraget, da den plyndrer en Mængde Reder.

STORK (*Ciconia alba*). Indtil Midten af 80erne i f. Aarh. havde Storken holdt sig godt her, og 8 Par boede her i Sognet og nærmeste Omegn; men indtil 1894 var Tallet af Par svundet ind til 3. Fra 1894—98 fandt her en interessant Opblussen Sted i Storkenes Liv eller Antal, og i 1898 havde vi 7 Par ynglende Storke. Siden er det gaaet tilbage, og i Aar 1917 findes kun 3 Par her i Sognet. Aarsagen til denne Aftagen, Tiltagen og paany Aftagen er let at faa Øje paa, det er den usle Rævegift, der vender op og ned paa alle Forhold og snart har udryddet Ræven og fyldt især Sydsjælland med Mus og Muld-

varpe¹. Naar Storkea om Foraaret kommer hertil, finder den paa Markerne endnu døde Mus, der har forædt sig paa Rævenes Lokkemad, tager disse og bliver halvt forgiftet. Hvem, der har set Vandrefalke, Ravne, Krager og Skader med lamme Vinger og Ben, halvt forgiftede, tager ikke saa let fejl, naar ens Stork en Dag med lamme Vinger kommer »tilfods« hjem til Reden, sætter sig paa Jorden og senere hen dør; fra 1903 til 1912 har 3 Storke her paa Gaarden fristet denne Skæbne, indtil den saa tilsidst maatte opgive at yngle her. Storkenes Af- og Tiltagen peger ogsaa godt nok i denne Retning! I Midten af 80erne begyndte Rovdyrgiften og var ved den ny Jagtlovs Ikrafttræden 1894 almindelig. Denne Jagtlov standsede Brugen af Giften; der fandtes desværre dog en Ventil i Loven, og den benyttes saa rigeligt af Amtets større Jagtejere, at Storke vil forsvinde sammen med Ræven. Mus og Muldvarpe er allerede en ren Landeplage.

SORT STORK (*Ciconia nigra*). 22 Juli 1902 fløj i Hammer Enghave et Eksemplar saa tæt forbi mig, at jeg let kunde se, at det var en gammel Fugl med rødt Næb.

TAARNFALK (*Falco tinnunculus*). Taarnfalken yngler i alle Omegnens Smaaskove i gamle Kragereder. Paa Efteraarstrækket især i September er den saa talrig, at hele Familier søger Nattesæde i Pilehegn og større Haver.

RØDFODFALK (*Falco vespertinus*). Selv om jeg ikke har haft denne Fugl ihænde, er der ikke Tvivl om, at den bebor Egnen: 5 Juli i Aar Aften Kl. 10,10 saa jeg en lille Falk over Bøgesø Sø fange Insekter paa Svalemaner i Flugten. Paa Dyrejagter i Hammer Enghave i Aarene 1890—1903 saa jeg en lignende, stundom 2, Falke jage Insekter til langt ud paa Natten. I de store Moser har jeg, især i Taarup og Køng Moser, set lignende Falke og var især 5 Maj 1908 tæt ved 2 Fugle; 7 Juli 1916 havde jeg Kl. 9 Form. taget Sæde paa en Tørvehytte i Køng Mose, da en lille Falk kom og satte sig paa nogle Tørvestabler tæt ved mig; det var hverken Lærke- eller Taarnfalk; kort efter fløj den over i Sværdborg Præstegaards store Have.

DVÆRGFALK (*Falco aesalon*) er talrig paa Gennemrejse især i April og September. Mange unge og gamle har jeg modtaget dels skudte, dels Fugle, der er tørnet mod Telefontraadene.

¹ Hovedaarsagen til Storkenes Aftagen ligger dog paa andre Punkter, se Å. Vedel Tånings Artikel i Tidsskriftets sidste Hefte.

LÆRKEFALK (*Falco subbuteo*). Bebor flere af Egnens mest afsides Skove: Størtinge Skov, Mogenstrup Stenskov og Lou Sønderskov og ses derfor næsten hver Dag i Maj og Juli. I Juni holder den sig mere ved Reden. Angivelserne om, at den ses hyppigst i Træktiden passer ikke, fordi de fleste Lærkefalk alleerede drager bort mellem 20 August og 1 September. Den er en ufredelig Nabo; i 1909 havde den bygget Rede i Lou Østerskov ca. 300 m her fra Gaarden; den gamle, vist ♂, svingede sig hver Dag i Luften, for som en Pil ned mod Gaarden, strøg langs Tagene med en Fart, saa det peb i Luften og drejede derpaa ud efter de udskræmte Svaler. Den sænkede sig dybt under disse, kastede sig lodret i Luften og greb Bysvalerne. I Løbet af Halvdelen af Juli havde den af de her værende 8 Par Bysvaler fanget de 15 Fugle, og siden har ingen Bysvale ynglet her. Langt bedre klarede Landsvalerne sig. 16 Juli gaar det ofte galt med Lærkefalken; naar den om Morgenen styrer ud i Moserne paa Insektjagt, flyver den prægtige Fugl i sin tarveligste Dragt lige i Skuddet.

VANDREFALKEN (*Falco peregrinus*). Er vel ret almindelig over hele Landet. Skønt jeg kun har set den tage flyvende Fugle, har jeg dog nedlagt baade unge og gamle, der har forædt sig paa døde, forgiftede Krager. Jeg har set den tage Ænder, Regnsøver, Maager og Duer, men især Viber og Krager; Maager undgaar den ved at holde sig lavt ved Vandet og Ringduer ved at sætte sig paa Jorden. Mangfoldige Gange har jeg set den slaa sit Bytte oppe i umaadelig Højde og derpaa som en Pil fare lige mod Jorden, uden dog at faa rigtig undersøgt, om Falken holder sig ovenpaa Fangsten; i modsat Fald vilde den vel slaa sig ihjel.

MUSEVAAGE (*Buteo vulgaris*). Yngler ikke mere i Skovene i stor Omegn; meget almindelig paa Træk især først i April og midt i September. Med den danske Musevaages Forsvinden synes de hvidlige Varieteter at blive mere sjældne; de rødlige holder sig fremdeles.

VINTERMUSEVAAGE (*Buteo lagopus*). Angives flere Steder som ikke sjælden Vintergæst. Her falder dens Efteraarstræk fra 1—10 Oktober, og paa faa Undtagelser nær drager Trækket videre mod Syd; kun forholdsvis faa overvintrer.

KONGEØRN (*Aquila fulva*) ses endnu ikke saa sjældent paa Træk; mest kongelig tager den sig ud, naar den kommer i Selskab med trækkende Musevaager; saaledes kom den 29 Marts 1916; da Fuglene her ved Gaarden begyndte at kredse rundt, skulde Ørnen have mere Plads, og de Kredse, den beskrev i Luften, var mindst dobbelt saa store som Musevaagernes. 4 gamle Kongeørne har jeg de senere Aar modtaget her fra Egnen.

HAVØRN (*Haliaëtus albicilla*). 15 Januar 1915 saa jeg ved Lou Lægebolig en Havørn over 10 Gange slaa ned paa en Flok tamme Gæs, men hver Gang blive forstyrret af de Vejfarende. 4 November 1907 blev en Havørn, der ikke kunde flyve, slaet ihjel af Opsynsmanden i Jars Skov under Gaunø; 11 April 1901 modtog jeg en yngre Havørn fra Næstvedegnen.

Den ses næsten hvert Aar paa Træk især i November samt Marts og April.

HVEPSEVAAGE (*Pernis apivorus*). Er den interessanteste af alle trækkende Fugle og mindst ligesaa almindelig som for 30 Aar siden. Dens Træk strækker sig her om Foraaret almindeligvis lige fra 20 Maj til 5 Juni; dens Efteraarstræk har i over 25 Aar begyndt nøjagtig 27 Avgust stigende og faldende, indtil det kulminerer 2—4—7 September oftest mellem 2. og 4. Adskillige Beskrivelser om, at den hvert Aar ses skarevis, passer langt fra, dette beror paa Vejret. Gennem Sydsjælland følger Hvepsevaagen 3 Træklinier, hvoraf den vestlige gaa over Herlufsholm—Gaunø. Den midterste gaar over Lou Øster- og Lou Sønderskov, den tredie over Snesere-Lundbygaard. Mellemeqnen mellem disse Linier benyttes kun sparsomt af Hvepsevaager undtagen paa store Trækdage. Har Vinden fra 20 til 27 Avgust været stærkt østlig, kommer Hvepsevaagen kun sparsomt. Har det fra 20 til 27 Avgust været roligt, forholdsvis stille Vejr, kommer Hvepsevaagerne ret almindelige; vel ca. 200 Fugle følger hver Træklinie. Har det, som saa almindeligt, været Vestenvind med Kulde, Storm og Regn fra ca. 20 til 27 Avgust, da bliver Hvepsevaagernes Flokke til endeløse Skarer, og da tager den ikke meget Hensyn til gamle Trækveje; hvor talrig Hvepsevaagen i saadanne Aar kan være, ses deraf; at vi 3 Iagttagere, en paa hver Træklinie, 28 Avgust 1896 tilsammen talte 1,400 Hvepsevaager. Det største Træk, jeg har set, var 10 September 1895; Kl. 8 Form. begyndte Trækket, og i Tiden fra 9—11 Form. dannede det en lang Kæde næsten uden

Afbrydelse. Det mest interessante Træk foregik i Efteraaret 1912, fordi Trækket i Regn og Kulde lige fra 27 August til 8 September maatte foregaa langs med Jorden. Det ligger vel nær at antage, at disse enkelte Aars Kæmpetræk ikke kan være skandinaviske Fugle alene, men Fugle, der kommer fra østligere Lande. Tages de sidste 30 Aar under et, kan Hvepsevaagernes Kæmpetræk siges at foregaa hvert tredje Aar. Ofte kommer de skarevis 2 Aar i Træk og udebliver næsten i flere Aar, alt efter Vejrligets Beskaffenhed.

GLENTE (*Milvus icinus*). I April og Maj 1892 opholdt en meget hvidagtig Glente sig her paa Egnen, indtil den blev skudt 25 Mai og fandtes død ved et Gærde Dagen efter. Fuglen findes i Zoologisk Museum; det er denne Glente, der fejlagtig angives Hammer-Rislev. Jeg har modtaget ad ♀ Vejlø 1895, ad ♀ Næsbyholm 16 April 1901 og juv. ♀, Lou Østerskov 2 September 1907; den ses endnu især i September.

RØRHØG (*Circus æruginosus*). Den er for længe siden forsvundet fra Sø-, Aa- og Mosestrækninger, hvortil Godsjægere har Adgang. Paa de store Moser ses den; men kun et enkelt Par yngler, vistnok af Mangel paa Hunner. Jeg har truffet den spejdende i Vinnerup Mose Juni 1894. Paa Øager, paa Grændsen mellem Lundby og Sværdborg Moser, saa jeg 13 Maj 1915 et Par bygge Rede; ♂ var usædvanlig lyst farvet. Paa Køng Mose saa jeg 7 Juli 1916 Rørhøgene fodre Ungerne ved oppe fra Luften at kyle deres Fangst ned til disse uden at sætte sig. Paa sidstnævnte Mose har jeg flere Gange fundet den ynglende ganske nær ved Graagæs, ja endog Atlingeænder. Af 11 Rørhøge, jeg har modtaget, var 3 unge Fugle; blandt de øvrige 8 var kun 2 Hunner, Resten 3 gamle og 3 yngre Hanner. Den 16 Juli er Rørhøgens værste Dag, da de lige udflyjne Unger flyver lavt om og bliver et let Bytte for Jægerne.

BLAA KÆRHØG (*Circus cyaneus*). Den blaa Kærhøg ses enkelte Aar hele Sommeren, og 2 gamle Hunner i stærkt bleget Dragt, skudte i Juni og Juli findes udstoppede her i Sognet. I September trækker enkelte unge Hanner, i Oktober Hunner og unge Fugle. Den gamle Hans egentlige Træk foregaa fra 8 til 15 November. Fra December til Februar ses næsten kun gamle Hanner; de har da valgt deres Jagtomraade, som gennemflyves med en Regelmæssighed saa nøjagtig, at den i lange Tider

daglig indfinder sig paa samme Time her i Marken. I Marts er den talrigst og maaske den almindeligste Rovfugl i Egnen. Selv om dens Hovedføde er Mus, tager den mange Fugle og de Kunststykker, den udfører, er mangfoldige, men vil vel føre for vidt at komme ind paa; kun skal nævnes, at jeg 2 Gange har set den tage Fugle under Opflyvningen, 2 November 1892 en ung Snespurv og 6 Januar 1913 en Gulspurv. Naar den blaa Kærhøg tager Fugle paa Jorden, som Bomlærker og større Fugle, griber den dem altid ved at slaa Kløerne om Hovedet paa dem; hertil egner dens korte Tæer sig ogsaa bedst. Mangfoldige Undersøgelser, jeg har anstillet, har godtgjort dette. Af den Mængde blaa Kærhøge, jeg har haft til Behandling, har stedse Halvdelen været Hunner og en Fjerdedel blaa Hanner; af 9 blaa Hanner kun 3 ogsaa i Nakken udfarvede Fugle.

SPURVEHØG (*Accipiter nisus*). Som overalt yderst almindelig fra 15 August til henimod Maj; da den er sjælden som ynglende her, gør den maaske mere Gavn end Skade. 24 Marts 1917 modtog jeg fra Lærer Hansen, Pederstrup pr. Lou en gammel Han med skiferblaa Ryg og næsten ensfarvet rød Underside.

DUEHØGEN (*Astur palumbarius*). Ses kun sparsomt paa Træk; dog har jeg de senere Aar ogsaa ved Midsommer to Gange set den tage Krager i Marken.

FISKEØRN (*Pandion haliaëtus*). Ses næsten hvert Aar paa Træk i April og September; en gammel Hun blev skudt her ved Gaarden 7 Maj 1899.

PERLEUGLE (*Nyctale funerea*). Den kan her ikke kaldes sjælden i Oktober, i hvilken Maaned jeg ialt har modtaget over 10 Perleugler. Den jager ogsaa om Dagen; jeg har en Gang modtaget en, der var slaaget ned paa en Mus. Ellers sidder den skjult i Graner og lader sig komme meget nær; saaledes ejer jeg en udvoksen Han, der blev slaaget ned med en Stok i Mollylund ved Lundbygaard.

MOSEHORNUGLE (*Otus brachyotus*). Fra de store Moser har jeg flere Gange modtaget unge Fugle om Sommeren.

SLØRUGLE (*Strix flammea*). Har flere Gange ynglet i tomme Dueslag her i Byen. Om Vinteren har jeg af og til set den sidde

om Dagen inde i Ladebygningerne. Fra 20 September til Oktober er den mest almindelig, og der synes paa nævnte Tid at foregaa et Træk af den.

ELLEKRAGE (*Coracias garrula*). En smuk Han blev i Maj 1894 skudt her i Sognet; den findes i Georg Birchs Samling i Glumsø; jeg har ofte set den paa Træk, mest om Foraaret.

ISFUGL (*Alcedo^s ispida*). Ses ved de fleste Aar her, især i Oktober, talrigst ved Ravnstrup Aa, hvorfra jeg har modtaget 9 Isfugle; nu fredes den der og skal enkelte Aar være set der hele Sommeren.

HÆRFUGL (*Upupa epops*). En gammel Fuglestopper fra Køng pr. Lundby har meddelt mig, at en Hærfugl, skudt i Køng, findes udstoppet hos Husflidskonsulent Pfaff i Køng. 4 Maj 1897 fløj en Hærfugl forbi mig her i Marken; 3 Maj 1916 kom en Hærfugl ned af Luften og satte sig tæt ved mig her i Haven; efter at have opholdt sig her nogle Minutter fløj den ind i Skoven.

SKADE (*Pica caudata*). Indtil 1885 fandtes langt over 100 Par Skader her i Sognet; nævnte Aar lagde jeg Mærke til, at mange Reder blev opgivet, efter at der var lagt Æg; det var Maaren, der havde holdt sit Indtog. Nu gik det stærkt tilbage, indtil her nu kun findes 3 Par ynglende Skader i Sognet; disse fredes nok; men kun rastløs Optræden imod Husmaaren formaar at redde dem. Med Skadens Forsvinden kom der bedre Tider for mange Smaafugle især Stillidser og lignende højtbyggende Fugle. I Egnen om Præstø By fandtes fra 90ernes Begyndelse til henimod 1900 nogle mærkelige rødbrøgede Varietetter af Husskaden. 14 Oktober 1897 kom jeg tæt ved Byen meget nær til en af disse prægtige Fugle; den var hvid som en almindelig Skade ellers overalt skinnende rød; 2 Juni 1898 meddelte N. P. Pedersen Bæk pr. Præstø mig, at han lige havde undersøgt en Skaderede ved Gaarden Bæk. Reden indeholdt 3 rødbrøgede og 2 almindelig farvede Skadeunger; af de 2 gamle Fugle var den ene af almindelig Farve, den anden rødbrøget.

GRAAKRAGE (*Corvus cornix*). I Efteraaret 1879 saa jeg længe her paa Markerne en renhvid Krage i Selskab med Graakrager; 3 og 4 Marts 1902 opholdt en Graakrage, der var hvid med

sort Hoved, Vinger og Hale sig her i Marken. Kragerne har altid været Genstand for nogen Jagt her for deres Ufredligheds Skyld uden derfor at aftage; aldrig saa snart er en rugende Krage skudt, før dens Mage har faaet sig en ny Ledsager; den faar dem vist af de talrige nordpaa dragende, hvis Træk kan ses endnu hen sidst i April. Ogsaa for den behændige Maar maa denne kloge Fugl undertiden bukke under; for nogle Aar siden fandt jeg ved en Gaard her i Nærheden en af Maar plyndret Rede med den ihjelbidte Krage.

RAVN (*Corvus corax*). Indtil 1890 saas den i Flokke om Vinteren, derefter parvis indtil den ved 1894 var totalt forsvunden. 3 ♂♂ og 1 ♀, dels skudte dels forgiftede, har jeg modtaget. Nogle faa Prøver paa dens før saa ofte fremhævede Lugtesans fik vi her anstillet i Aarene 1889—93; disse viste ret tydeligt, at Ravnen ikke er i Besiddelse af denne Sans.

PIROL (*Oriolus galbula*). Fasanjæger Schwartzbach saa 2 i Risby Skov pr. Lundby Juni 1895 og skød ♀. Sadelmagermester Nielsen, Præstø modtog Juni 1916 en sønderskudt Han fra Byens Omegn. 5 Juni i Aar fik jeg i Skoven her ved Gaarden flere Gange kaldt en prægtig Han tæt til mig ved at efterligne dens Stemme; flere Gange før har jeg hørt den. Den breder sig sikkert og har siden Skovskadens og Husskadens Forsvinden ogsaa bedre Yngleforhold, især i smaa Skove.

HEDELÆRKEN (*Alauda arborea*). Ses almindelig paa Træk om Foraaret i Marts, men gaar ret hurtigt nordover; i Kulde ses den i Stakhaver og paa Foderpladser. I første Halvdel af Oktober talrig. Flokke paa over 50 ses trække midt om Dagen.

TOPLÆRKE (*Alauda cristata*). Toplærken har jeg aldrig fundet i Sydsjælland. Beretningerne om dens Forekomst her lyder som et Æventyr.

SORTMEISE (*Parus ater*) breder sig og yngler; almindelig i Oktober og om 1 April.

KÆRSANGER (*Acrocephalus palustris*). Jeg har fundet den ynglende i Hammer Enghave og hvert Aar i Smagbæk i Hammer; yngler næsten hvert Aar i et Markhegn her ved Gaarden.

GRÆSHOPPESANGER (*Locustella naevia*). Jeg har hørt og set den i Aasø pr. Ringsted Juni 1894, i Hammer Enghave Juni

1896, og paa en Mark her i Nærheden blev en Han, der i 8 Nætter havde ladet sig høre, skudt af F. Larsen, Hammer 27 Juni 1907. Fuglen kom til Hr. Konservator H. P. Hansen i Herning. Da den først begynder sin Sang efter Egnens Sovetid Kl. 9 Aften, kan den godt findes uden at blive bemærket. Dens Sang, i hvilke der med hvert Minut indtræder en lille Pause, lyder i stille Vejr i 1000 m Afstand nøjagtig som Græshoppernes Svirren i Pilene. I 400—500 m kan den ikke adskilles fra en Slaamaskines Tikken. Gaar man nær til den, da er Sangen saa kolosal, at den sitrer for Ørerne og sætter sig fast i Hovedet til længe efter. Under Sangen bøjer Fuglen sig for over og slaar stærkt med Vingerne.

GUL VIPSTJERT (*Motacilla flava*). Findes ynglende ret almindeligt i smaa Moser, Kær og Markgrøfter, sjældn i de større Moser.

NORDISK GUL VIPSTJERT (*Motacilla borealis*). Trækker almindelig gennem hele Sydsjælland og er paa sine Trækdage mellem 12 og 18 Maj den Vipstjert, der ses mest i Marken. Den kommer saavel enkeltvis som i smaa Selskaber paa indtil 8—10 Stkr., følger efter Ploven nogle Minutter og drager derpaa videre. Da den næst Husrødstjerten er den mest nærgaaende Fugl, er dens Træk interessantest, jo større Flokken er; fra de mest ravnorthovede Hanner uden Spor af hvid Øjestríbe ses andre med halv og endnu andre med hel Øjestríbe; de sidste kan kun kendes fra den gule Vipstjert ved Kindernes mørkere Farve og Fuglens lidt afvigende Bygning. De mest typiske Hanner adskiller sig igen i 2 Grupper, hvoraf den ene har gul Strube og mørk gul Underside, den anden hvid Strube og meget bleggul Underside.

RINGDROSSEL (*Turdus torquatus*). Den ses hvert Foraar paa Træk omkring 1 Maj saavel enkeltvis som i smaa Selskaber.

RØDSTJERT (*Ruticilla phoenicura*). Yngler her flere Steder i Pilehækkene. Et Par har i mange Aar, ogsaa iaar, ynglet her ved Gaarden. Ungerne har den Vane, sidst i Juni, før de kan flyve, at hoppe ned paa Jorden, hvor de flagrer om mellem Blomsterne; de ligne da store Humlebier.

SORT RØDSTJERT (*Ruticilla titys*). Adskillige Gange har jeg set den paa Foraarstræk de første Dage af April og paa Efter-

aarstræk i det Mylder af Fugle, der viser sig paa Grændsen af August og September. En ad. ♂ her fra Gaarden 29 Marts 1905 findes hos Hr. Konservator Hansen i Herning. Fra 6 September 1907 opholdt en Fugl af denne Art sig henved 8 Dage paa Gaarden her; den var meningsløs tam; blev en Dør aabnet paa Staldbygningerne, fløj den med indenfor, flagrede hen i Vinduerne, blev smidt ud for atter at flyve ind.

HORTULAN (*Emberiza hortulana*). Hortulanen trækker almindeligt gennem Sydsjælland om Foraaret og er i mange Aar ankommet nøjagtigt 2 Maj. I Storm og Regn ses den udsætte Rejsen endog til 18 Maj; men klarer Vejret en Dag, og man opholder sig i Marken, ses Hortulan efter Hortulan stryge forbi nord over. Paa Efteraarstrækket er den endnu almindeligere fra 20 August, talrigst omkring 26 August, hvor der næppe findes en Roemark uden Hortulaner. Medens den om Foraaret er tam som en Gulspurv og følger med disse fra Pilehegnene ud paa Markerne efter Agerkaalfør og Havrekærner, er den om Høsten yderst sky, løber lange Strækninger og kan i sin nye Dragt under Opflyvningen næsten kun paa Stemmen kendes fra Pi-berne.

BÓMLÆRKE (*Emberiza miliaria*). Endnu almindelig som ynglende; men selv om den er Landets mest haardføre Fugl, hvad jo let kan ses om Vinteren, er den aftaget i Antal i de senere Aar. Grunden hertil er sikkert, at den er en daarlig Forsvarer af sine Æg og altfor godvillig overlader disse til Musene. Medens Sanglærkens, Bynkefuglens og andre lignende Fugles Reder holdes fri for Mus, ses Bomlærkens Rede ofte forladt, og Æggene baaret bort eller udsuget paa Stedet af Mus. Blandt de talrige hvide og brogede Varieteter af Fugle, jeg dels har set dels modtaget, forekommer de fleste blandt Bomlærkerne. Maaske ses flere brogede Sanglærker; men den er jo ogsaa en langt talrigere Fugl.
